Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 142. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 20-го ЧЕРВНЯ, 1921.

VOL. XXLX. No. 142. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, JUNE 20, 1921. THREE CENTS

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА РОБІТНИКАМИ В РІЗНИЦЯХ.

ПРИНЯЛА РЕЗОЛЮЦІЮ ЗА ЇХ БОРОТЬБОЮ ПРОТИ ЗНИЖЕННЯ ЗАПЛАТИ.

ДЕНВЕР, Колорадо, 17. червня. — Конвенція Американської Федерації Праці приняла одноголосно резолюцію, котра попирає робітників, занятих у різницях великих пятьох різницьких предприємств, в їх боротьбі проти зниження робітничої плати.

Резолюція осуджує великі різницькі предприємства за те, що вони тепер користають з безробіття та обнижують своїм робітникам заплату, та заявляє, що Американська Федерація Праці буде всіми силами попирати робітників по різницях в їх боротьбі за людяну заплату. Резолюція обжаловую різницьких предприємців, що вони хочуть заманити робітників в свою власть при помочи нібито демократичних прав, котрі однак далиби предприємцям ще більшу власть над робітниками, як вони мали досі.

Резолюція каже, що проголошена різницями знижка заплати дотикає майже один міліон робітників.

ГОРЯЧА ДЕБАТА НАД ЮНІЙНИМ ЗНАМЕНОМ.

Горячу дебату викликала справа юнійного знамена, якого поміщення юнійні робітники добиваються на всіх вироблюваних юнійними робітниками продуктах.

Ряд бесідників підносив, що поширенне юнійного знамена буде добрим способом для боротьби проти руху за так званою отвореною шапою, який вже від кінця війни ведеться по Америці. Декотрі бесідники, попираючи резолюцію за юнійним знаменом, підняли, що часто навіть юнійні делеґати не дбають як слід купувати товари, означені юнійним знаменом. Вони часто появляються в убранню, робленім у фабриках, які не признають юнії. Через те виступали бесідники з пропозиціями острих заряджень проти таких юнійних делеґатів.

Були навіть такі, що пропонували резолюцію, щоби кождого юнійного делеґата по приході до юнійного льокалю ревідувати, чи він має юнійні знамена на своїм убранню. Проти сеї резолюції виступив зараз ряд бесідників. Один бесідник виказував, що такої резолюції не можна приняти, бо вона не може відноситися до жінок-делеґаток юній. Инчі доказували, що Американська Федерація Праці є добровільна орґанізація, яка не може примушувати своїх членів до виконування таких річий, які мусять бути полишені до свобідного виконування членів. Наконець самий президент Американської Федерації Праці виступив проти резолюції в такій формі, як її предложила резолюційна комісія, бо її резолюція порівнює чоловіка, що носить убраннє, роблене в неюнійній фабриці, зі страйколомом і в тім порівнанню заявляє, що страйкодом є відважнійший від першого. Ґомперс радив не ухвалювати резолюції, яка говорить про страйколома як про героя.

Остаточно резолюцію відослано назад до резолюційної комісії для поправок.

БРАТ МУНЕЯ ПІДНОСИТЬ ТЯЖКІ ОБЖАЛОВАННЯ ПРОТИ СТЕЙТОВИХ ВЛАСТИЙ КАЛІФОРНІЇ.

Брат Томи Мунея, який сидить в каліфорнійській тюрмі, засуджений за участь в змові кидати бомбу підчас патріотичної паради за війсковим приготованнем дня 22. липня 1916. року, дякував Федерації Праці за її працю та старання коло визволення Томи Мунея та Ворена К. Білінґса, котрий сидить засуджений за той самий злочин. Брат Томи Мунея говорив, що засул на нього був випливом злочинної змови зі сторони урядників стейту Каліфорнії, змови, яку зарядила торговельна рада міста Сан Франциско.

В тій справі поставлено внесенне, щоби конвенція призначила 500 долярів на поміч тим, що поставили собі за ціль відкрити перед світом всі зловжитки в звязи зі справою Мунея.

На нинішнім засіданню Федерації Праці зявилися в характері гостий кількох членів японської палати послів, які тепер подорожують по Злучених Державах. Зараз розійшлася поголоска, що вони прийшли на конвенцію, щоби впливати на її становище в справі допущення японської делеґації.

КОНВЕНЦІЯ ОБОХ ПАЛАТ КОНҐРЕСУ ГОДИТЬСЯ РОЗДІЛИТИ СПРАВУ ФЛЬОТИ ВІД СПРАВИ МИРА.

ВАШІНҐТОН, 17. червня. — Як перший крок до полагодження застою в справі мирової резолюції та видатків на фльоту, в якім сі справи опинилися через ріжницю в поглядах представителів сенату і представителів палати послів, представителі обох палат згодилися розділити резолюцію, яка говорить про обі справи разом так, що кожду справу будеться трактувати осібно.

МІНІСТЕР ФЛЬОТИ ОБСТОЮЄ ПРИ ВЕЛИКИХ ВИДАТКАХ НА ФЛЬОТУ.

Секретар (міністер) фльоти Денбі вислав до сенатора Пойнтдекстера письмо, в котрім заявляє, що він таки мусить обстоювати при тому, що американська фльота потребує не 100.000 моряків, а 120.000, і тому на неї треба ухвалити тільки, кілько хоче сенат, то є о 98 міліонів долярів більше, як ухвалила палата послів.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ЗА БЕЗПРОВОЛОЧНИМ ЗМЕНЧЕННЄМ АРМІЇ.

ВАШІНҐТОН, 17. червня. — Палата послів постановила нині, що американська армія має бути зменчена з днем 1. жовтня до 150.000 мужа.

СТРІЛЯНИНА ЧЕРЕЗ АРЕШТОВАННЯ.

Із зовсім невинної справи прийло в місті Френкфорт, Кентакі, до поважної стріляними, підчас котрої ранено семеро людий так, що двох з них може померти.

Клопіт почався підчас якогось вуличного свята, підчас котрого один хлопчина видерся на вершок стейтового будинку, щоби приглядатися параді. Двох поліційних урядників приказало йому злісти з дому. Парубок спротивився, але як один з полісменів виняв револьвер, він уступив. Полісмени арештували його за супротивленнє урядникам, і відставили його до міського арешту. За якийсь час зявився тут батько арештованого, Джан Фолис, і зажадав безпроволочного випущення на волю його сина. Коли полісмени не хотіли сего зробити, батько виняв два револьвери і пострілив обох полісменів. Опісля забрав сина і пішов з ним домів.

За ним вислано погоню. Як полісмен наближився до дому фармера, сей стрілив до полісмена шротом з рушниці і ранив його в лице, груди і шию. Незадовго коло дому зібралася ціла громада помічників шерифа: почали правдиву облогу дому. Коло другої години по полудни жінка Фолиса вийшла з хати з дітьми, просячи облягаючих о дозвіл відійти геть з фарми. Шериф вволив її волю. Облога тревала далі. Підчас того було ранених кількоро людий. Шериф намовив сина Фолиса, щоби він пішов до дому, де забарикадувався батько, та переконав батька, щоби піддався. Коли син наближився до дому, батько стрілив і ранив сина в ногу. Син вернувся. Незадовго потім дім станув в полуміни. Завізвано огневу сторожу, і ся вгасила огонь. Коло 5. години сполудня, по 7 годинах облоги, облягаючі, не чуючи через довший час вистрілів, пішли осторожно до дому, щоби арештувати Фолиса. Однак мимо дуже пильних пошукувань по цілім домі, їм не вдалося найти сліду по Фолисі. Шериф зараз зорґанізував громаду людий, щоби перешукати околицю.

ГЕРОЙ ВІЙНИ НА ЛІСТІ ВІЙСКОВИХ ВТІКАЧІВ.

На лісті війскових втікачів, оголошеній американським міністерством війни, найдено імя Йосифа Філдса, котрий служив у війні, брав участь в богатьох боях, стратив в одній битві око, був кілька разів затроєний отрійним ґазом, і пролежав кільканайцять місяців в шпитали. Його випущено з армії з почесним спімненнем. Тепер міністерство війни поставило його на лісту тих, що уникали воєнної служби.

ДІТОЧА НЕДОЛЯ В ЕВРОПІ.

(З Американського Черв Хреста).

В своїм телеґрафічнім звідомленню про розміри допомоги, яку треба дати на сей рік европейським дітям, полковник Р. Е. Олдс, представник Американського Червоного Хреста в Европі обчисляє, що приблизно міліон дітей в країнах Центральної і Південної Европи негайно потребує одежі і ще більш потребуватиме її на осінь. Між иншим подає, що в окрузі Львова треба одежі для 150.000 дітий, в Берестю Литовськім для 100.000.

ПРИКРА ПРИГОДА ПАСАЖИРІВ.

Недавно случилася тром пасажирам така пригода: Троє людий, а саме одна женщина, її сестра та дитина мали відплисти на однім корабли до Швеції. Коли вже були на корабли, мати дитини побачила, що вона забула візок дитини. Вона скоро вийшла з корабля, наняла автомобіль і поїхала в місто по візок. Коли верталася до корабля, шофер автомобіля через помилку завіз її на инчий пір, а не на той, з котрого відходив її корабель. Вона чим скорше всіла на корабель, який стояв там, і стала глядати за сестрою та своєю дитиною. Корабель уже виплив з порту, вже був коло Сенді Гук, коли мати відкрила свою похибку. В розпуці прибігла вона до капітана корабля і розповіла йому свою пригоду. Бідна женщина мало до божевілля доходила, журячися за свою дитину, полишену зі сестрою. Капітан зараз зателеґрафував до капітана другого корабля, на котрім находилася дитина та сестра женщина, просячи його, висадити сестру та дитину на лодку портового стерника, який виводить корабель з пристани, та заявляючи йому, що він зробить те саме зі своєю женщиною. Заходячуся з плачу матір посаджено на лодку стерника, котра поплила до Стетен Айленд. По дорозі вітер струтив її капелюх у воду, і мати хотіла кинутися у воду за ним. Стерник ледво її задержав. Він забрав її до свого дому. Кілька годин ждала мати в страшнім напруженню, поки прийшла вістка, що другий портовий стерник має у себе її сестру і дитину. Представитель корабельної компанії привіз матір до її родини. Тепер вони мають постаратися о нові білети на другий корабель.

ДИКТАТУРА НАД КОРОВАМИ.

Київський советський уряд оголосив „диктатуру над коровами" всіх громадяні видав декрет, на основі котрого кождий власник корови має найдалі до 24 годан по оголошенню декрету зголосити свою корову і отримати для неї „охоронну грамоту". Корова без грамоти не мати-ме права пастись на міських вигонах; проходити улицями та взагалі перебувати в околиці Киева і його передмість.

Корова, яка виповнила „молочну повинність" буде находитись пі охороною т. зв. комітету „Опредкомгуб" і не буде підлягати реквізиції. Власник кождої корови обовязаний щодня достарчати в розпоряджения згаданого комітету чверть ведра молока. Хто з власників коров не заявить про свою корову, відкажеться від достарчення молока, або його фалшувати-ме, буде відданий війсковому судови.

КРИЗИС ПРОМИСЛУ В СОВЕТСЬКІЙ РОСІЇ.

Верховна Рада народнього господарства сов. уряду постановила: з огляду на відстуність палива замкнути 40 бавовняних, 42 вовняних, 41 полотняних і 22 шовкових фабрик. Рівночасно замикається також богато металюрґічних заводів. Робітники, що залишаються без роботи, будуть заняті ремонтом фабрик, а також сільсько-господарськими роботами.

СУДОВА ОДВІЧАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАРАЖЕННЄ ХОРОБОЮ.

(З Уряду Публичного Здоровля).

В послідних часах американські суди, так цивільні як і карні; почали признавати вину і особисту одвічальність людини, що заразивши другу людину венеричною хоробою. В Оклагомі недавно засуджено чоловіка що заразив дівчину сіфілісом, на пять літ арешту. В Норт Каролайні суд признав жінці десять тисяч долярів відшкодовання, яке має заплатити її власний чоловік, що набавив її той зарази. Те рішенне було потверджене Найвисшим Судом. Воно тим більш помітне, що доси американський закон не допускав жінки позивати свого чоловіка ні свідчити проти його.

Закони про венеричні хороби мають вже усі стейти Злучених Держав. Звичайно, на практиці вони здебільша відбивалися на женщинах і мущин не зачіпали. Згадані засуди в Оклагомі і Норт Каролайні можуть причинитися до поширення нової практики і відстрашити не одного зараженого мущину, щоб свідомо не калічив другої людини.

В деяких стейтах готуються закони, по яким кождий мущина, що бере дозвіл женитися (лайсенс) мусить предложити лікарське свідоцтво, що в його нема венеричної хороби. В двайцяти стейтах вже заказано женитися хорим венеричною недугою, одначе лікарських оглядив і посвідки від лікаря не вимагається.

СМЕРТЬ ВІД НЕЩАСНИХ ПРИГОД.

(З Американського Черв Хреста).

Звиш вісімдесять три тисячі людий, точно 83.852, згинуло в Америці від нещасних пригод та случайних випадків на протязі одного року 1918, за котрий є докладні числа. Зелізнодорожні та трамваєві катастрофи мали найбільш смертельних результатів, хоч в порівнанню з попередними роками їх число значно зменшилося. Також, дякуючи поширеному умінню дати першу поміч, менш людий топиться тепер як давнійше. За те автомобілі забирають все більш жертв і в 1918 році з кождого міліона людий в Америці девятьдесять душ згинуло в автомобілевих випадках.

Головні причини случайної смерти були: отроєннє (2.787 случаїв смерти), пожари (1.799), попареннє (8.418), затроєннє ґазами (4.247), утопленнє (6.952), стрільне оружє (2.561), нещасні випадки в копальнях (3.293), пригоди коло машин),3.002), зелізничі і трамваєві катастрофи (13.762), автомобілі (9.445).

БОЛЬШЕВИКИ ЗАБОРОНИЛИ ДЕМОБІЛІЗОВАНИМ ЧЕРВОНОАРМЕЙЦЯМ КОРИСТАТИСЯ ЗЕЛІЗНИЦЯМИ.

Б. В. повідомляє, що московський сов. уряд, з огляду на перегруженнє зелізниць, видав розпорядженнє, аби звільнених червоноармейців не відправлювано по зелізницям. Користаннє зелізницями строго забороненє; червоноармейці можуть відправлятися лише по шосейним і звичайним ґрунтовим дорогам.

ЗАКРИТТЯ ЗАВОДІВ.

З огляду на недостачу палива в Петербурзі замкнулись всі підприємства за виключеннем 26 метал. заводів, 7 друкарень і 2 млинів.

ІЗ СЕСІЇ РАДИ ЛІҐИ НАРОДІВ В ЖЕНЕВІ.

РАДА ЛІҐИ НАРОДІВ ПРИЗНАЛА ЗЛУЧЕНИМ ДЕРЖАВАМ РІВНЕ ПРАВО З ЛІҐОЮ НАРОДІВ ПРИ ВИРІШУВАННЮ ПРО МАНДАТИ НАД ОМАНДАТОВАНИМИ ТЕРИТОРІЯМИ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 17. червня. — Нині зібралась тут на 13-ту сесію Рада Ліґи Народів.

Справу мандатів полагоджено скоро. Уступаючий президент Ради, Еспанець, др. Ґастоа да Кунга, заявив, що він вислав до аліянтів ноту, в якій радить їм, щоби порозумілись і погодилися в справі мандатів із Злученими Державами, аби Рада Ліґи Народів могла в сій справі порішити щонебудь на найблизшій сесії у вересні с. р.

Потім др. Да Кунга передав президію нарад в руки Японця барона Дііі, котрий переймаючи провід, висловив свою згоду на запорядок свого попередника.

Відтак забрав слово представник Великої Британії, Герберт А. Л. Фишер, котрий також згодився з поглядами д-ра Да Кунги і барона Ішії, додаючи, що справу мандатів треба поскорити в інтересі країв і народів, які підлягають мандатам.

Згідно з теперішнім вирішеннем Ради Ліґи Народів ті держави, котрі хотять одержати згоду Ліґи Народів на свої мандати, мусять також старатись о таку згоду зі сторони правительства Злучених Держав.

АНҐЛІЙСЬКІ МАЙНЕРИ ВІДКИНУЛИ ЧЕРЕЗ ГОЛОСОВАННЄ УСЛІВЯ ВЛАСНИКІВ КОПАЛЕНЬ. — СТРАЙК ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

ЛОНДОН, 17. червня. — Вислід голосовання анґлійських углекопів над справою полагоди страйку випав за продовженнем страйку.

Про се повідомлено офіціяльно.

Після того офіціяльного звідомлення вислід голосовання представляється так:

За приняттєм условин роботодавців голосувало 183.827.

За відкиненнєм тих умовин голосувало 431.511.

В той спосіб голосованне дало потрібну більшість голосів для продовжування страйку.

Майнерська юнія повідомила правительство про вислід голосовання сейчас по обчисленню голосів.

Екзекутивний збір майнерської юнії зійдеться нині (пятниця) вечір на нараду в сій справі.

З усіх юнійних майнерів голосувало тільки 64% над сим предложеннєм нових умов зі сторони власників копалень.

ГРЕКИ ЗДЕРЖАЛИ НАСТУП ПРОТИ ТУРКІВ В МАЛІЙ АЗІЇ.

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 17. червня. — Греки здержали свій наступ (офензиву) проти турецьких націоналістів (з табору Кемаля паші) в Малій Азії.

Вони вижидають на остаточне вирішеннє Великої Британії, чи вона дасть їм підмогу в сій виправі, чи відмовиться дати її.

Вусякому разі Греки хотять уладити льокальну виправу проти Кемалістів на схід від міста Ушак, де Турки находяться в прикрому положенню. Сю офензиву мається запорядити для піднесення слави грецького короля Константина.

Командант війск Кемаля паші, ґенерал Ісмет паша, сказав про грецьку ситуацію в Малій Азії таке:

— Греки є в такому положенню, як чоловік, котрий хоче пчихнути а не може.

МОСКВА ПОЧЕРВОНІЛА ЧЕРЕЗ ЗЇЗД МОСКОВСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ТОВАРИСТВА, ЗВАНОГО „ТРЕТІЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ".

„ПРЕДСТАВНИКИ" РІЖНИХ КРАЇВ ОПОВІДАЮТЬ ЧУДЕСА І РІЖНІ ШТУКИ ПРО ТІ КРАЇ.

МОСКВА. столиця Московщини (через Реваль, столицю Естонії), 17. червня. — Тут отворено третій конґрес „третього інтернаціоналу" з великою парадою.

Ціла Москва є прибрана в червоні прапори.

На „третій інтернаціонал" прибули „делеґати" з ріжних країв. Кождий оповідає, що в його краю вже висить революція, з якої вийде світова революція.

„Представники" із Злучених Держав заявили з радостю, що скоро буде війна між Злученими Державами і Японією, з якої вийде революція.

„Представники" з Франції кажуть, що французька армія, яка ішла на німецьку територію, збунтувалася.

„Представники" з Анґлії кажуть, що анґлійські війска бунтуються.

Делеґати „третього інтернаціоналу" по рапортах з Анґлії „прийшли до переконання", що Анґлія вже впала і не представляє більшої сили як Данія або Голяндія.

„Делеґат" з Америки Василь Колґун висловив знов інший погляд. Він каже, що війна між Америкою й Анґлією є цілком певна, після його обчислень.

Павло Радек сказав, що годиться з поглядами Колґуна про близку війну Америки з Анґлією. Ту конечність війни Радек може пояснити, каже, тим, що президент Гардинґ і Ллойд Джордж стратили контролю над економічними відносинами в тих краях.

Створено міжнародній секретаріят міжнародньої конференції женщин узвязи з ,т,ретім інтернаціоналом. Є там Кляра Цеткін з Німеччини і пані Роза Блох з Америки, а решта московські комуністки.

Том Бел, „представник" з Анґлії, назвав робітничих провідників в Анґлії зрадниками.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

БОЛЬШЕВИКИ ТА ВИЗВОЛЕННЄ МАС.

Большевицький письменник Артур Голічер, котрий видав в Німеччині книжку про свій тримісячний побут в Росії, пише цікаві річи про большевицьке визволеннє мас.

Большевики усе говорять про визволеннє мас. Мимо сего, „се визволеннє мас не треба брати дослівно. Бо як під свободою станемо розуміти заряд самим собою, свободу руху, роблене того, до чого мається потяг, тоді свободи в Росії нема. Кождий чоловік в Росії терпить через брак свободи. Не лише інтелігенція. Найбільше з усіх терплять російські робітники."

На доказ свого твердження він наводить такі факти: „Робітник не має права переходити з місця на місце та вибирати собі таке званнє, яке йому подобається." Такі наслідки мусить потягати за собою ціла ся система, яка зі скрайним фанатизмом пре до такого зцентралізовання всеї машинерії витворювання та заряду, що такого ще світ ніколи не бачив.

ГАЛИЧИНА, ФРАНЦУЗЬКА ІНТРИҐА ТА ПОЛЬСЬКЕ ВІРОЛОМСТВО.

Англійський тижневник „Де Нейшен", що виходить в Лондоні, помістив з приводу шлеських подій статтю під заголовком: Шлеск та Аліянти.

Хоч ся часопись не все годилася з Ллойдом Джорджом, та вона заявляється вповні за його словами, виголошеними про шлеську справу в англійськім парляменті. Ґазета підчеркує, що, хоч Ллойд Джордж говорив на адресу Польщі, то були се слова гіркої правди, сказані до Франції. Що Франція властиво являється цілим головним виновником в цілій справі, про се свідчить французький гнів на Ллойда Джорджа за його докори Польщі. „Де Нейшен" каже, що в своїй політиці Франція має звичай послугуватися власне такими аґентами, як Поляки. „Де Нейшен" закидує, що кліка французьких клерикалів, капіталістів та ґенералів, що має великий вплив на французьке міністерство заграничних справ, попирала бувшого австрійського цісаря Карла в його акції для відзискання угорського престола.

Через французьку політику нема нічого сталого в Европі. Все може знищити французька інтрига при помочи своїх аґентів, таких як Поляки.

„Ми можемо пригадати собі більше подібних подвигів зі сторони Поляків. В 1919. році утворені у Франції Галєрові леґіони перевезено до Польщі, як тодішний представитель Польщі зложив виразну обіцянку, що ся армія не буде ужита проти Українців, у заборчій війні, яку Поляки вели тоді проти Східної Галичини. Польський сойм увільнив свого премієра від його присяги. Леґіонів ужито для загарбання Східної Галичини. Франція згодилася на те, і недавно ми довідалися, що французькі капіталісти дістали в свої руки галицькі нафтові терени."

Переповівши потім історію Вильни та Шлеська, часопись заявляється за тим, щоби в кождім случаю придержуватися остро постанов мирового договору. Ані Англія ані другі держави не повинні давати заскакуватися доконаними фактами. Вони не повинні признавати нічого, зробленого на те, щоби заскочити потім доконаним фактом.

Ґазета кінчить:

„ІНТЕРЕС АЛІЯНТІВ ВИМАГАЄ, ЩОБИ ПОЛЯКІВ НАВЧИТИ РОЗУМУ".

ВСЮДИ НІВЕЧИТЬСЯ ПРАВДА.

Всюди нівечиться правда,
Всюди панує брехня,
В ваших лиш серцях, о браття,
Най не постане вона!

Там ви для правди святої
Сильний збудуйте опліт,
Там ви огонь невгасимий
Чесної мисли паліть!

Твердша від стали твердої,
Сто раз тривкійша ніж мур —
Щирих, мягких серць твердиня
Супроти громів і бур.

Там з поколінь в покоління
Правда постоїть ціла,
Поки не зломиться лютий
Вал лицемірства і зла.

І мов те древо весною,
З верху безлисте, мертве,
В бурі, морози пускає
Вічно коріння нове;

І мов нора та підземна
Трище ключем з під скали, —
Трисне з під зла й пересудів
Правда жива на землн.

Іван Франко.

КОНФЛІКТ МІЖ АНҐЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ ЗА ВІДНОШЕННЄ ДО НІМЕЧЧИНИ Й ПОЛЬЩІ.

(Від власного кореспондента).

Як Вам уже відомо, той конфлікт між Німеччиною й антантою, про який я писав у статті „День страшного суду для Німеччини", — полагоджено мирно. Стало се дякуючи розумній політиці Англії і Німеччини.

На Найвисшій Раді в Лондоні **Англія** осягнула те, що ультимат, який держави антанти предложили Німеччині в справі винагородження шкід, був уложений так, що Німеччина, хоч з дуже тяжким серцем, могла його приняти. Значно улекшила Німеччині принятте ультимату та обставина, що Англія поставила справу так, що коли **Німеччина прийме** ультимат, то **Франція не обсадить** Рурської области, яка являєся німецьким вуглевим, зелізним і промисловим центром. Хоч Франція хотіла обсадити Рурську область **в кождім випадку**, як застав, що Німеччина виповнить умови ультимату, одначе становище Англії віднесло побіду. Ціла антанта згодилася на те, що коли Німеччина ультимат прийме, то Рурська область не буде обсаджена.

Німеччина приняла ультимат і — здавалося би — напруженнє, яке було запанувало перед 1. мая в Европі, повинно би уступити.

Особливо, що справа ультимату спричинила в Німеччині також зміну внутрішнього політичного курсу. Кабінет Ференбаха, який опирався на **центр** (католицька демократична партія, яка стоїть на демократично-републиканським становищи), **німецьку демократичну партію** (партія середної буржуазії, яка стоїть на демократично-републиканським становищи) і **німецьку народню партію** (партія великої буржуазії, яка стоїть на монархічнім становищи), уступив і на його місце прийшов кабінет **Вірта** (сам Вірт належить до партії центра), який опирається на центр, німецьку демократичну партію і **німецьку соціяльно-демократичну партію** (т. зв. соціялістів більшости або правих). Кабінет Вірта стоїть за демократичну републику і має через соціяльну демократію (його підпирає також ліве крило соціялістів, т. зв. незалежна соціяльно-демократична партія) оперте в робітничих масах.

Отже здавалося би, демократичні держави заходу, які голосили, що ведуть війну тільки проти німецької монархії, а не проти німецького народу, повинні бути вдоволені, що в Німеччині укріпляється демократично-републиканський лад і повинні їй не утруднювати, а улекшувати дальший розвиток.

Одначе дійсність є инакша.

Німеччина думала, що як приняла ультимат і буде виповнювати його умови, то тим окупить собі спокійний розвиток. Та власне тоді, коли вона рішила приняти ультимат, на Горішнім Шлеску вибухло підготоване Польщею повстаннє з ціллю насильно прилучити Горішний Шлеск до Польщі.

Коли-б держави антанти твердо стояли на становищи Версайського договору, то польське повстаннє на Горішнім Шлеску не повинно би зовсім журити Німеччини. Версайський договір постановляє, що про приналежність Горішнього Шлеска до Німеччини чи до Польщі має рішити Найвисша Рада на основі плебісциту, а до часу того рішення за порядок в Горішнім Шлеску мають дбати війська держав антанти, які там стоять в тій цілі. Плебісцит випав на користь Німеччини, отже вона повинна би спокійно ждати на рішеннє Найвисшої Ради. А польське повстаннє повинні би здавити війська держав антанти.

Та річ в тім, що держави антанти тільки тоді твердо стоять на становищи Версайського договору, коли ходить він щось постановляє **на шкоду Німеччини**. За те там, де він постановляє щось на користь Німеччини, держави антанти **замикають** одно або й обоє очий.

Так сталося і з польським повстанням на Горішнім Шлеску. Показалося, що французьке військо, якого є на Горішнім Шлеску найбільше, **пішло на руку польським повстанцям**. А Англійців і Італійців, яких там є небогато, польські повстанці бють.

Що більше, в англійській й італійській пресі закидають Французам, що польське повстаннє почалося в **порозумінню з Францією**. Франція сподівалася, що Німеччина не прийме ультимату. Тоді французькі війська були би заняли Рурську область, а Поляки мали рівночасно заняти Шлеск. Німці приняли ультимат і Французи не мали приводу, щоби заняти Рурську область. Але Поляки таки зробили своє і підняли повстаннє на Горішнім Шлеску.

Цікаві відомости про французько-польське порозуміннє в справі Горішнього Шлеска оголосили **італійські** соціялісти. В них була на весні сього року депутація польських соціялістів і просила, щоб вони аґітували за відданем Горішнього Шлеска Польщі, бо инакше готова вибухнути нова світова війна. А саме, казали вони, між Францією й Польщею є тайна умова, що коли-б Горішній Шлеск Найвисша Рада признала Німеччині, то Польща його **силою** забере собі. А коли-б Німеччина вислала проти Польщі своє військо, тоді Франція, на основі тої французько-польської умови, піде війною на Німеччину. І так готова загорітися нова світова війна. Щоби сього уникнути, треба віддати Горішній Шлеск Польщі.

Сим разом польської войовничости вже було Англії за богато і англійський премієр Ллойд Джордж дуже різко виступив у парляменті проти Польщі. Він сказав, що Версайський договір є **правом** не тільки тоді, коли звертається проти Німеччини, але також тоді, коли виходить на користь Німеччини. Тому антанта повинна виступити в обороні права і не допустити, щоб Поляки всюди робили те, що їм подобається. Про Горішній Шлеск має рішити Найвисша Рада, а не провідник польських повстанців Корфанти. Обовязком антанти є оборонити Горішній Шлеск перед польськими повстанцями, а коли вона того не може зробити, то повинна позволити Німеччині оборонити Горішний Шлеск своїм військом.

Се становище Англії викликало бурю у Франції. Франція хотіла би, щоби Поляки заняли Горішній Шлеск і поставили Найвисшу Раду перед доконаним фактом, який потім Найвисша Рада мусіла би признати і оставити Горішній Шлеск Полякам. Французький премієр Бріян загрозив, що коли-б Німеччина поважилася боронити Горішній Шлеск, то Франція зараз займе Рурську область.

Ллойд Джордж предложив Бріянови як найшвидше скликаннє Найвисшої Ради для полагодження справи Горішнього Шлеска. Бріян старається як найдовше відволікти справу, щоби тимчасом Поляки як найбільше укріпилися.

Ллойд Джордж заявив, що справа Горішнього Шлеска буде полагоджена так, як рішить більшість союзників. Ллойд Джордж числить на те, що Італія, й Америка, яка знов візьме участь в Найвисшій Раді, стануть в обороні Версайського договору проти самоволі Польщі.

Та Бріян каже, що справа Горішнього Шлеска мусить бути порішена **одноголосно**. Він знає, що одноголосно в користь Польщі вона не може бути порішена, отже хоче перешкодити всякому порішенню, щоби тимчасом Поляки могли укріпитися.

Все таки за кілька днів має бути засіданнє Найвисшої Ради. Мають на нім бути заступлені всі головні держави антанти, себто Англія, Америка, Франція, Італія й Японія.

Цікаво, чи вдасться Найвисшій Раді знайти шлях до порозуміння. Бо конфлікт дуже поважний. Англія каже, що держави антанти мусять стояти на становищи права, незалежно від того, чи се виходить на шкоду чи на користь Німеччини. А Франція стоїть на тім, що право є за Польщею, а не за Німеччиною. Французькі ґазети, лаючи Ллойда Джорджа, закидають йому навіть, що він хоч заключить союз з Німеччиною. Словом, союзники на добре посварилися.

Коли помиряться, то очевидно знов коштом Німеччини, бо Франція зовсім від сього не відступить. А коли-б не могли помиритися, то тоді Франція на свою руку буде підпирати Польщу й давити Німеччину.

В кождім разі конфлікт дуже поважний.

Гайдельберг, 20. мая, 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

Люде, люде! Я ваш брат,
Я для вас рад жити,
Серця свого кровю рад
Ваше горе змити.
А що кров не зможе змить,
Спалимо огнем то!
Лиш боротись значить жить..
Vivere memento!

Vivere memento — значить: Памятай жити!

Іван Франко.

КОНКВІСТАДОРА!

Авантури польські на Шлеску дуже живо нагадують біблейську повість про збунтованих ангелів. Ангелами представляли себе Поляки, народом вибраним зпоміж усіх народів світа, котрому діялася кривда і котрий довго страдав за спасення світа і за щастя антанти. Тепер тая сама антанта переконалася, що це дійсно ангели але з ріжками, чого давно вже можна було догадуватися по їх ріжкатих шапках.

„Комедія фініта". Терпеливість Анґлії скінчилася і Ллойд Джордж приневолений був сказати своє рішуче слово. Він пригадав Польщі, що вона воскресла з мертвих не своїми власними силами, а завдяки антанті, що більше, він приневолений був пригадати панам Полякам, що вони за час світової війни сиділи на двох стільцях, що цей самий Пілсудзкі, котрий тепер тримає з антантою, зразу боровся по стороні Австрії проти антанти і що куди більше втрати ніж помочі мала вона від польського народу. Тих ударів з боку Анґлія не гадає більше терпіти, і: або Польща буде льояльним і слухняним союзником, або піде туди звідки прийшла. Одним словом: „рабе нікчемний і невдячний! Я тебе создав, а ти противишся мені!" Розуміється, що таке мужеське і рішуче слово не могло подобатися публичній опінії польській, котра привикл адо фарисейства, лукавства і облуди і польська преса вийшла з рівноваги. На голову Ллойд Джарджа полилися такі помиї з варшавських, львівських, краківських і всяких других ринштоків, що не будь він Ллойд Джорджом, то втопивбися у них. Дійшло до цього, що польські ґазети назвали його малим Давидом, а Польщу Ґоліятом. Це вже був верх клясичної польської зарозумілости і нельоґічности думки, бо всеж таки, як звісно, Давид забив Ґоліята, — що, дай Боже, амінь!

Але по кількох днях такого святого обурення благородних почувань польської публичної опінії наступив несподіваний зворот. Поляки, як коти, кинь їх хребтом у діл, а вони падуть на ноги. І тепер польська преса хоче вивернути такого акробатичного козла. Це видно з передовиці „Курєра Поранного", (12. мая с. р.) під надписом: „Гра п. Ллойд Джорджа і інтерес Велькей Британії". Передовиця признає, що Польща „тільки при помочи англійського уряду може числити на користне для себе полагодження життєвих питань", — розуміється питання Шлеска і Східної Галичини в перший мірі.

Дальше признає вона, що Англія тсавилася і ставиться до Польщі неприхильно, бо її не подобається політика польська, значиться напрямок франкофільський. Щож треба тоді зробити? Нічо другого, як лиш повернутися задом до Франції, а лице до поцілуя наставити Ллойд Джорджові. Иншими словами, „Курєр Поранни" бажає собі нової орієнтації політичної в Польщі, орієнтації англьофільської по принципу: корабель тоне, щурі утікайте з нього! або: тримай з сильним, бо вигіднійше бути патиком, котрий бє, ніж цею частиною тіла, по якій він бє.

Стаття на стільки важна для нас, що вважаємо конечно потрібним подати з неї отсі вимки, розуміється у перекладі:

„Англія єсть купецькою державою. Ліси на Литві, **нафта Східної Галичини** і вугіль горішношлеський інтересують англійських політиків далеко більше ніж усі польські ідеальні цінности. **Коли Велика Британія хотіла, щоб східні границі Польщі бігли по лінії Курзона**, коли нині робить вона церешкоди в інкорпорації Горішнього Шлеска до Польщі, **коли із Східної Галичини хоче зробити Републику Західно-Українську**, то робить це перше всього тому, бо з польського боку не бачить ніякої охоти, щоб запевнити англійським інтересам бажаний для них уділ в експльоатації цих богатств. Нема на світі держави, котрій Англія показувала би стільки неохоти, котрій кидала би такі колоди під ноги, котрій зробила би таку кривду (?!), як зробила Польщі. Майже нема бесіди Ллойд Джорджа, майже нема одного його політичного ґесту, котрим би він не топтав, або не щипав інтересів Польщі. Перед кількома днями дав він зрозуміти, що розоруження Німеччини мусить потягнути за собою також саме розоруження Польщі. І хоч він цього мабуть не говорив поважно (?!), бо надто добре знає, що поки не є розоружена Росія, поти оружна сила Польщі являється одинокою запорукою европейської цівілізації (?!) і що навіть потуга Великої Британії не може розоружити Росії, але вже саме поставленнє тієї справи як предмету дискусії, котра так живо обійшла французьку пресу, було злобою, виміреною в самі основи істнування Польщі, окруженої з усіх боків здирми й хапчивими ворогами?!"

Тут мусимо спинитися, бо навіть найбільша терпеливість і вирозумілість мусить скінчитися супроти такої безличности.

Лишаємо на боці те, що Ллойд Джордж „щипає Польщу за її інтереси", і те, що англійський премієр „не говорить поважно", це нехай він собі впише до свойого альбому під рубрикою: „вдзенчносьць польска", але рішучо мусимо запротестувати проти такого вислову, що Польща являється одинокою остоєю европейської цівілізації, бо як раз вона є найнекультурнійшим грабіжником, розбишакою і бандитом, куди гіршим від большевиків московських. Польща зруйнувала Східну Галичину, Волинь і другі українські землі і коли-б не дай Боже їй позволили дальше посуватися на схід, то вона нанесе нашій країні біль гшоря від орд Дженґіс-хана. Інтерес европейської культури вимагає як-раз розоруження польського розбишаки, а не того, щоб божевільному давати бритву в руки. Культура повинна кусливим собакам намордник наложити на писок, а встеклих післати туди куди їм місце. Так само в імя правди протестуємо рішучо, немовто Польща окружена з усіх боків хапчивими ворогами, бо як раз вона і тільки вона являється для Німців, Чехів, Литвинів, Білорусинів, а перш усього для нас, Українців ненажерною нахабою.

Тому то вас, Панов еПоляки, святі оборонці европейської культури так дуже заболіло жадання розоруження Польщі, бо воно рівнається вирванню жала небезпечній гадюці. Вам треба великої армії не тому, щоб боронити польських лісків і багновищ, бо по них ніхто не посягає і Росія, хібаб була дурною, щоб собі брати знов такий клопіт на голову, яким для неї була небішка Польща, а нас теж не тягне ні до Кракова, ні до Варшави, бо Україна, це не Петлюра. Але ви боїтеся, щоби вам не відібрано награбованого добра, щоб Чехи, Литва, Біла Русь і Україна не порозумілися та спільними голосами не крикнули: „злодію! віддай кервавицю нашу!" От якої культури бороните ви, грабителі сходу!

Та ще не наруку вам розоруження, бо ви хочете напасти на Тешин, бо ви у Східній Галичині готуєте, як покійний Анджей Потоцкі заповідав, нове Берестечко. Знаємо, що Івашкевич плянує. Знаємо, що новий плян погрому галицької України виправцьований у всіх деталях, що по всіх містах Східної Галичини є тайні організації польські озброєні від ніг до зубів, котрі тільки ждуть часу, щоб кинутися на нас. І тому кличемо в сторону Англії, Америки, Італії і всіх культурних країн, — люде! вирвіть меч з рук цього божевільного злочинця! Не дайте, щоб він дальше знущався над міліонами спокійних, культурних народів, положіть край цьому злочинності, цьому найгіршому гріхови сторії, який називається будованням Польщі від моря до моря!

Р. Луговий.

ДО ВІДОМА ВСІМ ІНТЕРЕСОВАНИМ.

В однім з попередних чисел „Свободи" було оголошено, що Український Народний Союз влаштував Книгарню в Ню Йорку (30 Іст 7-ма улиця). Зазначено було також, що Книгарня „Свободи" в Джерзи Сіті (83 Гренд стріт) веде діло своє і на дальше. Та Екзекутива Українського Народного Союза, по зрілій розвазі рішила вести книгарняне діло на будуче тільки в однім місці, і то в Ню Йорку. Се рішеннє входить в житте з днем 20-го червня с. р.

Изза сього отсим дається до відома всім відділам Українського Народного Союза, всім дотеперішним покупцям і прихильникам книгарні „Свободи" (83 Гренд стріт, Джерзи Сіті, Н. Дж.), а й всьому українському загалови, що від 20-го червня с. р., Український Народний Союз веде книгарню лише в Ню Йорку (30 Іст 7-ма улиця) і що у всіх справах, дотичних книгарні Українського Народного Союза, належить відноситися, почавши від 20-го червня с. р., до Заряду Книгарні Українського Народного Союза в Ню Йорку на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

Подаючи всьо повисше до загального відома, проситься отсим всіх Українців, щоби і на будуче підпирали Книгарню Українського Народного Союза, незабуваючи про се, що ціль Книгарні Українського Народного Союза не є сама користь матеріяльна, а, навпаки, головно справа моральна, а іменно: подати свому народови книжку що найкраще і можливо по найнизшій ціні.

За Заряд Книгарні
Дмитро Андрейко.

ДОПИСІ

БОСТОН, МАСС.

Українське народне віче.

Щоби можна як слід оцінити наші послідні здобутки тут в Бостоні, треба знати обставини, серед яких приходиться жити. Як всюди, так і тут хвилево прибитий у нас дух неповодженнями нашої справи за морем. Але поволи можна завсідти до якогось діла. Тільки знова на перепоні є доморослі яничари, нові кацапи, котрі на домір злоби своєю киринею та дикими нападами добивали все, що вознесле і святе для кождого щирого і вірного сина України.

Але вкінці як усе, так і недавня безгідність мусіла мати свій конець. Голос розпуки наших братів у ляцької неволі злучив і нас всіх без ріжниці партій до спільного комітету несення помочі рідному краєви. В склад комітету увійшли: Парохія, Тов. Запорожська Січ, Тов. Бостонських Українців і Українсько-Американський Горожанський Клюб, заходом котрих устроєно віче в неділю 11. червня с. р., а на головного бесідника запрошено д. Романа Слободяна з Джерзи Сити, Н. Дж.

Хоч вправді є досить тут нашого народу, однак богато є легкодухів, для котрих красше при картах та по парках марнувати час замісць застановитись над недолею своєю і рідного краю; вони „оглухли, не чують"; та нехай їм всячина; може з часом і вони опамятаються, дав би Бог, щоб тілько не запізно.

Віче отворив **п. Ілія Чопик**, пояснюючи ціль віча і за згодою присутних покликав на председателя **д. М. Капрового**, а секретарювали **Н. Давискиба і Е. Косій.**

Вступну бесіду виголосив **о. Роман Залітач.** Він в півгодинній промові яркими словами змалював муки наших братів під клятими ворогами Ляхами та Москалями. Лях се семиголова звірюка, котра жере наш народ. Гірш пекла і всіх чортів знущаються над безборонним народом; палять наші села; мордують малих дітий; топчуть та катують старців, а наші дівчата та жени насилують, — оттака то культура польська. І до такої культури вкупили собі зрадників-хрунів як Яцків, Демянчук і Твердохліб, котрі за паршиві польські марки помагають розпинати нашу Галичину. По тюрмах, по бараках і на вигнанню конають наші брати; страшні вісти із рідного краю кажуть нам тут єднатись до боротьби, щоб стати нам всім в обороні слушних прав; щоби пімститись за сю кривду, котрої дізнав кождий з нас. І моїх двох синів упало жертвою: один умер на полі бою, а другий каліка без ніг. І покотилися з очий слези, не тілько старому батькови, але і присутним, як гляділи на біль батька, котрий взивав, щоб лучитись, єднатись і ратувати, що даться вратувати, аби ті жертви нашого народу не впали надармо. Грімкі оплески були нагородою за голосні та щирі слова.

Щиро-сердечно витав зібраних запрошений спеціально на то віче **д. Роман Слободян** з Джерзи Сити, котрий не жалував труду і прибув таку далеку дорогу. Також і зібрані щиро привитали його.

Півтора години греміли слова з уст бесідника, а присутні пірвані сею бесідою і неспогадались, коли той час минув, а слухали серцем; ніхто і не ворохнувся, а з повним напруженням слідив і слухав про ту славу, що була минула; про боротьбу за волю колишніх Січовиків і про той відгук по століттях цілих, коли знов загреміли таки наші гармати; коли сипали бомби наші літаки; коли поверх сто-тисячна наша армія дала доказ, що ми народ живий; що століття неволі-кайдан не вбили бажання волі. Не дамо, казав, різати нашої землиці кордонами; вирвемо нашу Галичину зпід опіки кракусів та вдаримо на байстрюків Екатерини, а тоді здійсниться отті слова, котрі є виписані на галі, де було віче: „В своїй хаті своя правда і сила і воля". Се є наша дивіза, се клич нас всіх, котрий має бути записаний в серці кождого вірного сина Вкраїни.

Що хвиля греміли оплески, бо шановний прелегент так майстерно вмів захопити всіх тою щирістю, тими фактами, що навіть і наші агенти Лейби Бронштайна забули, що їх діло було скавуліти і гудіти, як дикунів, і сиділи тихо. А може пробудилась у них совість, що вони сини Вкраїни? Як була в них де на дні серця іскорка людяності, то мусіла запалитись на згадку про ську страшну зраду, про те запроданнє наших братів Галичан, Буковинці та Холмщан „товаришами революції", „товаришам" Ляхам. Юди, де ви? — казав далі бесідник. Дивіть тамтой продав Христа, але побачивши блуд свій, повісився, а ви ходите по тім світі і не маєте натільки відваги, щоб піти слідами свого учителя? Ви діставете свою нагороду; рідний батько своїми власними руками задусить; свою руку наложить як наложив Тарас Бульба на свого сина! А не батько, то народ сам зробить порядок зі зрадниками.

Бесідник перейшов всі трактати аліянтів щодо нашої Галичини, вказуючи дороги, якими можна ще все вратувати. Єдности нам треба та спільної праці і сильної організації, щоб перед цілим світом крикнути: Проч з Ляхами з українських земель. На се треба нам не тілько протестів але Січий, щоб, злучившись із тими десятками тисяч героїв на вигнанню, поставити силу проти сили. Також треба ратувати голих та голодних, жертви війни, а станувши груди при груди, рамя об рамя, під синьо-жовтим прапором, котрий повівав над Києвом та Львовом, ми виборемо волю-долю та на пожарах і згарищах зацвіте нове життє вольного народу.

Довго греміли оплески як висказ згоди з виводами, як дяка за щире слово, тож не диво, що коли д. Р. Слободян візвав присутних, щоб зложили свою жертву для жертв війни, на руки місцевого комітету за кільканайцять мінут ся невелика громада людий зложила **около 160 дол.**, а многі обіцялися зложити і донести. Слідували справоздання дотепершіних зборок, пересланих до Горожанського Комітету у Львові; одобрено дотепершіний безпартійний склад Комітету та по відспіванню народних гимнів народ піднесений на дусі розійшовся домів.

Николай Давискиба, Евстахій Косій, секретарі.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Злучений Комітет Помочі Україні в Нюарку вислав $50.00 на руки д-ра Андрея Гаврилюка для Українського Окружного Комітету в Збаражі на голодних. В. К.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ.

Поклик до Українців з села Глібова, пов. Скалат.

У нашім місті завязався комітет для несення помочі селянам Глібова. Збори відбулися 23. квітня б. р. в читальні „Просвіти" і на перший початок зложено готівкою $72.00. До комітету зістали вибрані: Григорій Ільчишин, предс.; Павло Мішанець, кас.; Михайло Яцишин, секр.

Дорогі Родимці! Всі ми дуже добре знаємо, яке страшне нещастє впало на наш рідний край; яке там множество калік, вдів і сиріт, котрі не мають нізвідки помочі. Ми повинні їх ратувати — як не всіх, то бодай своїх односельчан. Виходців з Села Глібова є тут в Америці богато. Як би кождий з них жертвував хоч невеличку квоту, то наша поміч була би доволі значна. На наш поклик повинні-б відгукнутися наші краяни з Бруклина, Філядельфії, Клівленду, Голійок, Олієн і з инших місцевостий в Америці.

Всякі жертви проситься засилати на адресу касієра: **Mr. Paul Mishanetz, 17 Burtz Lane, Woonsoket, R. I.** Спис усіх жертводавців оголоситься в „Свободі".

Михайло Яцишин.

СЕ І ТЕ.

ХОТІВ ГУСАК ПОКАЗАТИ, ЩО МАЄ ПЕРО В ХВОСТІ.

Недавно відав п. Бориско на польського посла Брайтера за його голос в обороні Східної Галичини від Поляків. Чому п. Бориско був невдоволений з того, що хтось боронить Галичину перед Поляками, се можна пояснити хиба так, що пан Бориско має перо в руках і хоче показати, що він його має. На його думку найлекше його показати в той спосіб, що лаєтся всіх і вся довкруги. На се не треба навіть одробини розуму.

Пан Бориско се добре показав: він виступив проти посла Брайтера і злаяв його за те, що посол Брайтер, не віднісся до таких, як він, до Жидів...

Видно, що читачі „Народної Волі" знають краще, хто се такий посол Брайтер, коли аж пару з них віднеслося до нас із запитами, чи правда се, що посол Брайтер є Жидом. Якби не ті запити недовіряючих читачів газети пана Бориска, то ми навіть не рушалиб сеї смердячої антисемітизмом писанини пана Бориска. Не рушалиби тому, бо всі люди вже порозуміли, що ніяка чесна і освічена людина не стане нікому закидати, що він Жид, ані не стане робити Жидови закиди з того, що він боронить Галичину, чи кого там. На такі закиди здібна хиба найтемнійша людина, яка поняття не має не то про газетярську етику, але вже про просту приличність.

ПАН БОРИСКО БРЕХНІ НІКОЛИ НЕ ВІДКЛИКУЄ.

Не вартаби віданнем пана Бориска на посла Брайтера займатися, бо, як каже народна пословиця, вільно собаці і на владику відати.

Але віданнє пана Бориска є замітне ще з иншого боку. Помилитися щодо національности мігби і другий. Однак чесний газетяр спростує свою помилку.

Чесний газетяр, довідавшися, що дурно-пусто відсилав Брайтера до своїх Жидів, межи якими він не свій, помістивби спростованнє: Так і так, посол Брайтер не Жид, як ми писали, але Поляк, чи що там.

Ніхто не буви дуже дивувався панови Борискови, що він не знає, хто такий посол Брайтер. Хоч посол Брайтер брав визначну участь в політичнім життю Галичини, і був десятки літ послом і редактором; і хоч як посол і редактор десятки літ боровся проти панованя польської шляхти, буржуазії та бюрократії; хоч посол Брайтер стояв все в перших ряді борців за визволеннє робучого народу Галичини, українського, жидівського і польського; хоч не знати посла Брайтера уважалобся за доказ політичного анальфабетизму, — мимо сего всего панови Борискови ніхто не подивувався, хтоб лише знав, що тоді як посол Брайтер боровся за спасеннє галицьких селян і робітників, пан Бориско дбав лише за спасеннє своєї грішної душі перед страшними муками на тім світі, перед плачем і скреготом зубів в кромішній темноті.

Але як кажемо, спростовання можна сподіватися від чесного газетяра. Пан Бориско на такі річи не здібний. Він схова хвіст під себе і замовк, лаючи в межичасі на всяку роботу серед американських Українців. Всюди дивився, всюди бачив нечесність, безхарактерність, лише на редакторський столець своєї газети не поглядав.

БРЕХНЯ БРЕХНЕЮ ЇДЕ, І БРЕХНЕЮ ПОГАНЯЄ.

Аж прийшла з Відня галицька комуністична газета „Наша Правда", а в ній стаття проти посла Брайтера. Подобалася панови Борискови лайка, взяв своїх головних співредакторів: ножиці і кляйстер, викроїв, долівив до своєї газети. Най знають люди, що не лише пан Бориско лаєсь на Брайтера.

Помістив в своїй газеті, певний, що добрим ділом заробив собі відкуплення своєї душі від кілька літ муки. Не бачив пан Бориско, що лайка „Нашої Правди" не сходиться з лайкою Борискової „Правди". Пан Бориско лаяв пана Брайтера зате, що він, хоч Жид, а пхається не до Жидів, а до Поляків. Одним словом, пан Бориско послугувався лайкою, вживаною темними московськими монахами в Почаєві до темних, забобонних московських хуліганів. Зате передрукована паном Бориском стаття „Нашої Правди" лає посла Брайтера дрібним буржуєм. За жидівство пани редактори „Нашої Правди" ані чичирк, бо вони може знають, якої нації посол Брайтер. Пан Бориско ліпить на терпеливий папір своєї часописи і закиди жидівства і закиди дрібно-буржуазности. Панови Борискови все одно, коби лайка була.

„НАША ПРАВДА" А ПРАВДА БЕЗ ЗНАКІВ НАВЕДЕННЯ.

Колиб посла Брайтера клясувати після його маєткового стану, то його треба зачислитиб не до дрібної буржуазії, а хиба до великої буржуазії. В тім є перша помилка „Нашої Правди".

Колиб знов взяти під увагу погляди пана Брайтера, то в них теж нема нічого дрібно-буржуазного. Посол Брайтер у своїм листі до галицьких Поляків підчеркує розвязку національного питання Східної Галичини, а в його розвязці нема нічого спеціально дрібно-буржуазного. Якби большевики переводили в життє всі ті гарні ідеї національного самоозначення, про котрі вони чатто так гарно декламують, то і вони не малиб нічого проти програми посла Брайтера.

Що „Наша Правда" хоче зменчити значіннє відозви посла Брайтера, се кождому ясно: ї ходить представити усї факти так, щоби нарід Галичини покладав усю надію на московського білого царя сим разом з червоним прапором. Тому вона обезцінює значіннє сего листа. Тому вона підчеркує, що він буржуй, дарма, що большевики поквапно підхоплюють кожду буржуазну похвалу і під небеса підносять опінію про себе зі сторони буржуя і американського міліонера Вендербилта.

Панове з „Нашої Правди", котрі так часто говорять про скидання полуди з очий своїх читачів, самі накладають такі полуди своїм читачам, щоби читачі бачили в Брайтері і буржуя, і дрібно-буржуя, і радикала, і хто-що не хоче, навіть Жида, як пан Бориско се бачить, лише не східно-галицького Поляка, який поживши пів віку серед польсько-української національної боротьби прийшов до переконання, що найкраще розвязка сеї боротьби є проголошеннє самостійної галицької держави.

Глупенькі мудровання „Нашої Правди" та підбріхування пана Бориска остануться на все признакою моральної гнилі, яка розлізся серед декотрих, позбавлених характеру людий нашого народу в ті хвилі тяжких переживань для України. Як колись настануть кращі хвилі для українського народа, він буде згадувати сі лайливі писання, як виздоровівший чоловік згадує ропійчі струпи, що колись вкривали його тіло. Здоровий організм українського народа опреться отруї злоби та безхарактерности. Струпи він вилічить, як буде треба, навіть болючим способом. Що так воно є, то про се свідчать власне ті згадані нами на початку листи від самих тих читачів писанини пана Бориска.

Чоловік не жиє самим хлібом, але й духом Божим.

Презбитеріянські проповідники стейту Ню Йорк зібралися на конвенцію в першій нюйорській презбитеріянській церкві. Межи иншим відповідали на закиди, звернені на адресу усіх проповідників так званим комітетом Ласка. Сей Ласк Коміті розсліджував діяльність ріжних радикальних організацій в стейті Ню Йорк. В своїм звіті комітет сказав, що послідними часами навіть духовеньства росте нахил до радикалізму. До сего додата така увага: „Велику частину вин за таке становище духовеньства поносить факт, що духовеньство в многих случаях не добре плачене".

Презбитеріянські проповідники нюйорського стейту дуже обурюються на вислови Коміти Ласка і покликуються в своїм протесті на право свободи думки, яке присуцує кождій людині, а тим самим і духовникови якоїнебудь церкви.

Дуже то гарно, що духовники покликуються на свободу думки, за котру людство мусіло довго проти них побиватися.

ГАЗЕТНИЙ ГОЛОД В СОВЄТСЬКІЙ РОСІЇ.

Газетний голод в совєтській Росії що раз збільшується. В Москві утворено окрему комісію для вироблення загального пляну з метою заосмотрення населення сов. Росії газетами. В першу чергу мають отримувати газети робітники фабрик, далі совєтські установи, школи і т. ин. З огляду на те, що вільна доставка газет є для ширшої публіки недоступна, пропонується призначити більше число примірників для розліплювання на вулицях. Мимо сього в наслідок недостачі паперу являється необхідним пониженнє накладу великих совєтських газет. Загальний наклад петербурських газет, який виносив 280.000 примірників, треба понизити на 150.000. Ріжні видання будуть лучитися разом, а їх наклад ограничуватиметься. Петербурська „Правда" і петербурські „Ізвєстія" мають злитися в одну газету „Правда". Щоби зарадити критичному становищу намічується негайна покупка великих запасів паперу за кордоном.

ЗНОВУ „ЗАГРАДИТЕЛЬНИЄ" ОТРЯДИ.

У звязку з наказом про обмеження видачі пропусків на Кубань чи на Україну за харчами, з огляду на повстання в сих районах, ходять чутки, що большевицька влада знову заводить „заградительние отряди". Населеннє дуже схвильоване сею вісткою і поспішає з поїздкою на села за провіантом.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВІДДІЛ ОХОРОНИ ЗДОРОВЛЯ.

Док. мед. МУСІЙ КАДЕЦЬ.

ЗАПІР.

За останні тижні я одержав богато листів із запитами про запір. Всі просять о пораду та медицину проти сего. Цікаво, що всі згадують лише про медицину, „добру медицину для прочищення жолудка". Не у ліках поміч від запорів і хто ще сего не знає з власного досвіду, нехай тепер знає. Насамперед, запір не є окрема недуга, цілком ні від чого незалежна. То лише обява недуги чи ненормального побиту життя чоловіка. Запір є доказом, що чоловік не веде нормального життя. Часами навіть, ще з часів, коли був дитиною й за нього не дбалось так як треба було. Замісць того, щоб шукати помочі у ліках та „чогось для прочищення", люди більш цікавились би причинами сего та трохи більш думали, що є нормальне життє, а тоді від запорів меньше страждали би. Хоч запір лише обява якогось ненормального стану системи чоловіка, треба памятати, що по якімось часі він робиться причиною ріжних недуг, бо затриманнє у тілі усіх нечистий о-трує систему; чоловік слабнїе і ще лекше піддається недугам. Зачинаються недуги від самоотроєння (автоінтоксікація), недуги серця, крови, нирок і т. д. Крім сего маса нечистий, котра збирається у кишках, давить на жили, так що циркуляція крови, повертаннє її до серця, затримується; жили від сего розширюються і робляться гемороїди.

Від запору більш страждають жінки, бо фізично вони меньше активні ніж мущини, хоч працюють не меньше. Потім вагітність також спричиняє запори в жінок. Ріжні недуги матки й інших полових органів у животі також. Діти також богато страждають від запорів.

Між причинами на першім місці — не добрі та не реґулярні звичаї в людий. Замісць того, аби щорана випорожнитись від нечистий, котрі збираються за цілий день, вони ідуть до клозету тоді лише, „коли час позволить"; звичайно то буває раз на 3 до 4 дні. Поволі система з тим звикає й почуттє випорожнення зовсім гине та зачинається запір. Відомі випадки, де люди ходили до клозету лише раз на тиждень або два тижні, а то й більш. В дітий, як за ними не доглядати, аби щодня до клозету ходили, вони самі не пійдуть, бо не розуміють, що то є необхідно для здоровля, а проводити дітям час з дітьми далеко приємнійше. І так, сі недобрі звичаї дуже часто зачинаються тоді, коли дітина росте й у результаті запір росте разом. Пізнійш у життю, коли чоловік занятий справами більшої важности, то певно, що він навик до того. А як ще пізно встав та на роботу спішиться, тоді за се й зовсім не згадає. Почуває себе нібито добре, так що-ж йому! Походить рік, другий. Ось та лехковажність потрохи зачинає показуватись: слабість, лінивість, біль голови, нестравність, утрата апетиту, неприємний смак у роті, обложений язик, загальна тяжина, підпираннє під серцем, нервовість, неспокійний сон. Тоді приятель чи сусід порадить добру медицину для прочищення жолудка. Зачинає уживати медицину, яко хліб, щодня і знов нібито усе добре. По якімось часі й медицина вже не помагає. Бере другу; потім знов щось інше і так маємо ще одного члена великої армії страждущих від запору. Тепер вже звертається до лікарів. Один не помагає; пійшов до другого; потім знов до другого; та й той не помагає. І на лікарів сердиться і медицинами невдоволений та не знає, що йому далі робити.

Ще одна причина то є пожива. Звичайно люди мало думають над тим, що їдять та скілько. Беріть чоловіка й побачите, що він усе їсть та богато більш ніж йому треба для того, щоб себе добре почувати і бути ситим і здоровим. Люди не вважають, що чоловік не для того жиє щоб їсти, але їсть для того, щоб жити. Тому, пересічно, чоловік уживає богато більш поживи ніж йому треба і тимсамим перегружує жолудок і травленнє віпсує. Люди також не дуже обережні щодо роду поживи. Уживають однородну а не мішану поживу. Є люди, котрі вживають богато мяса — три рази щоденно; майже жадних овочів. Другі знов їдять богато псирного (товстого), солодкого, смаженого і т. д. Овочів, фруктів майже зовсім не вживають.

Люди також уживають дуже мало плинів. Більшість людий не пе досить води. Випе склянку кави або чаю рано, а потім може знов у вечері й усе. Для того, щоб їда у жолудку та кишках переварилась ліпше та скорше, потрібна вода. Система приймає їду у плинній лише формі, не інакше. Їда розчиняється; перемішується ріжними соками поживчого каналу: слиною, жолудковими та кишковими (ті соки формуються залозами внутра рота, жолудка та кишок) і яко плинність втягається у кров, котра її розповсюджує по усьому тілі. Лише та частина, котрої кров не приймає яко поживу, лишиться в грубій кишці і виходить нечисть, таксамо як попіл у печі після того, як уголь вигоряє. І як добрий уголь дає більш тепла та лишає меньш попілу, бо більше з нього згоряє, таксамо добра пожива ліпше переварюється та приймається тілом, котрому дає більше сили й енергії. Мала частина лише лишиться яко непотрібне і виходить як нечисть.

Ще одна причина запорів то є мало вправ, мало руху. Люди, особливо увеликих місцевостях, де богато працюють на фабриках та у шапах, більше часу сплять або стоять на одному місці. Від сего мускулятура не лише не розвивається, але ще й заникає. Слабнїе також мускулятура кишок, стисненнями (контракції) котрих, з помочию мускулів живота, кишки визволяються від нечистий.

В женщин вагітність спричиняє запори. Чим більш раз́ів була бременна, тим більше ослабшеннє мускулів живота і кишок і тим більші хронічні запори.

Малокровність, недуги жолудка, печінки, кишок і т. д. також причиняють запір.

Потім знов ріжні обструкції в кишках чи животі взагалі, як наприклад запаленнє органів у самім животі, рак, уразки і т. д., котрі давлять кишки так, що вони не можуть або функціонувати так як мають, або просто випорожнитись.

(Докінчення у слідуючій статті).

ЗАМІТКА.

Як би хто хотів звернутися з якими запитами в справі лікарської охорони здоровля, нехай пише на адресу:

Dr. M. M. KADETZ,
38 West 120th St., New York City.

Відповідь може бути у „Свободі", а хто хоче особистої відповіди, нехай долучить заадресовану коверту з 2-центовою маркою.

Всі відповіди будуть у „Свободі". Особистої відповіди можна на такі лише запити, котрих друкувати не можна, як буде долучена заадресована коверта з маркою.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) До Львова грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленнем про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) До Чехо-Словаччини і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) Для Австрії і Югославії так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) Для поодиноких повітів і громад в Галичині (на народні цїли також!) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

ВАСИЛЬ МИКОЛАЄВИЧ СЕМЕНІВ, перебуваючий у Відни в Австрії, Linzerstrasse 299, Baracke V., Wien XIII. пошукує свого брата Петра Константиновича Матющенка, родом з Черниговської губернії, в Остерському повіті, село Олбіні. Років 15 тому назад переїхав до Шікаго в Америку. Хтоби про него чув, де він тепер перебуває або він сам, нехай повідомить на мою повисшу адресу, а рівночасно зголоситься до адміністрації „Свободи", 83 Grand St., Jersey City, N. J. для відобрання листа. 41-2

З ВОЛИНІ, ХОЛМЩИНИ І ПІДЛЯША.

На основі риського договору дісталися — як звісно — Польщі великі землі Волині, Холмщини і Підляша з більшістю українського населення. Як живеться тепер нашим братам під польською владою, свідчать про це розпучливі дописи, які надходять з тих земель до наших часописий. Довідуємось із них про страшні безправства, яких допускається цивільна і військова власть на українській людности.

Докладнійший образ українського життя на Волині, Холмщині і Підляшу можемо представити собі, читаючи звіт зі зборів Хилмщан і Підляшан, які відбулися дня 4. мая с. р. в Холмі. Говорено там про страшні кривди, які діються на кождім кроці нашим братам в Холмщині і Підляшу а цілком подібний стан є й на Волині, з тою Ріжницею, що тут народ дещо свідомійший і тому краще вміє опертися лихови. ....

..В цілім краю нема ані одної рідної, української школи. Є тільки польські, де учать самі Поляки; вони примушують православних дітий учитися римо-католицької релігії. Майже всі церкви поперемінювані на костели, а деякі замкнені. Церковні землі і будинки забрали польські ксьондзи. Подекуди руйнують вони православні церкви, нищать книги, образи, цвинтарі. В селі Посадові (пов. Томашів) не позволив польський ксьондз православному священикови святити людям паски. Поляки зачинили церков і стали відганяти людий. Священик таки посвятив паски під церквою — а по його відїзді кинулися латинники до церкви і знищили всьо, що там було. Тепер перемінюють її на костел. На утворення товариств „Просвіти" польські власти не позволяють, заборонюють також видавати українські ґазети.

При парцеляції поминають Українців а навіть тим, що вертають тепер з Росії, не позваляють осісти на своїх господарствах. В краю страшна нужда і голод, на Підляшу їдять люде хліб з жолуди а польські власти не стараються населенню нічим помогти.

Заборонюють співати рідні пісні (в Томашівці та Холмськім повіті). Нехтується і зневажається всюди українську мову; ніде не сміє бути українська напись. (В Луцьку на Волині зняли з „Просвіти" українську напись).

Подібно є й на Волині. І тут польська влада позбавила Українців власної адміністрації, школи, суду, ба навіть відмовила права українським адвокатам, боронити прав свого населення в суді (в Луцьку).

Нищив також уряд українську кооперацію на Волині, однак бачучи, що вона тут сильна і не легко буде її скасувати, пробує примилюванням позискувати її для себе, обіцює державну позичку — та дарма. Панській ласці ніхто не повірить!

Хоч уряд у Варшаві признає українські школи, та на ділі ніде того нема, бо Українців-учителів не допускають до посад, а Поляки учать по польськи. Наслідки такі, що діти не ходять до школи і зростають темні та дикі. В ґімназіях, пр. в Кремінци, де українська мова повинна бути викладова, викладається по польськи. Приходиться закладати приватні українські школи, та і на це урядники не позволяють, кажучи, що „української культури нема, є лише польська" (інспектор в Дубні).

В Ковні не дають „Просвіті" дозволу на отворення ґімназії від 1920 р. Не позволяють скликати зборів читалень ні на закладання українських шкіл, хоч делеґація населення вже кілька разів о це просила — аж у Варшаві.

Навіть деяким Полякам видається вже те знущання над волинським і холмським населенням за велике, і про це пише польська ґазета „Роботнік" так: „Писали ми про надужиття польських урядників на Волині, звертали увагу на покривдження Українців в шкільництві, та нічо від тоді не покращало а прийшло ще до гіршого"...

Цікаво, як довго ще польський уряд буде так поступати з Українцями Волиня, Холмщини і Підляша. Певне доти, доки крику покривджених не почує цілий культурний світ і не спротивиться такому безправству над народом у його власній землі.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".